

Röda listor?

I några borgerliga tidningar har man redan börjat diskutera de personskiften i den centrala statsförvaltningen, som skulle bli nödvändiga under en ny regering. Det har till och med antytts att "röda listor" görs upp på socialdemokratiska ämbetsmän; de skulle tvingas lämna sina poster för att remplaceras av politiskt mera pålitligt folk.

Men — som hr Hedlund så riktigt anmärkt i annat sammanhang — björnen är inte skjuten än, den är bara inom skothåll. Vad partitiska debattörer i oppositionspressen nu framför allt bör besinna är att man inte bör taga ut en seger i förskott. Då hjälper man bara motståndaren. För det andra — och det är avgörande — en utrensningssaktion riktad mot de socialdemokratiska ämbetsmännen i kanslihuset och verken skulle vara en svår försyndelse mot den humanitära värdegemenskapen alla de demokratiska partierna emellan och till på köpet strida mot oppositionspartiernas principer: ämbetsmän skall tillsättas på förtjänst och skicklighet, icke på partipolitiska meriter. Om socialdemokraterna fått regera landet i en generation med hjälp av en ämbetsmannakår, som till allra största delen varit och är borgerligt sinnad, skall väl de tre borgerliga partierna kunna regera någon eller några valperioder med hjälp även av socialdemokrater. I vart fall de socialdemokrater, som icke är politiker och icke tillsatts i denna egenskap, kan förväntas vara lika lojala mot en ny regering som deras borgerligt sinnade kollegor mot den gamla.

Att ifrågasätta något annat och att rentav antyda rensningssaktioner skulle bara skapa en trotsinställning hos dessa personer, som kunde bli svår nog att övervinna för de eventuella nya statsråden. De får det besvärligt nog ändå!

Vad kategorien egentliga politiker beträffar, torde problemet vara av mindre storleksordning än några tycks tro i oppositionspressen. Alla statssekreterare är inte socialdemokratiska "politruker"; åtskilliga har gjort en normal ämbetsmannakarriär. Detsamma gäller fortfarande verkscheferna. För återstoden liksom för uppsättningen sakkunniga — de politiska adjutanterna — finns det ofta befattningar att falla tillbaka på; de har inplacerats i kanslihuset eller verken på fasta lägre befattningar. Vid ett regimskifte får de återvända dit.

Naturligtvis kan det finnas personfrågor och situationer, som icke löser sig själva. För den möjligheten kan det vara skäl att överväga en särskild till Kungl. Maj:ts förfogande stående disponibilitetsstat, där vederbörande placeras under viss tid, t.ex. 3 år, med bevarad titel, lön och övriga förmåner och med skyldighet att handlägga av regeringen använta utredningsuppgifter. Ett sådant institut — i viss mån efter mönster från utrikesdepartementet — skulle kunna bidra till att öka en ny regerings rörelsefrihet i besvärliga personfrågor. Alla avgående ledande politiker kan ju inte bli landshövdingar eller ambassadörer på en gång.

Överhuvudtaget torde det vara klokt om en eventuell ny regering gick till avgörandet av här berörda personfrågor med takt och humanitet. Man bör akta sig för att driva bort personer, som trots att de är goda socialdemokrater ändå

kan bli värdefulla medarbetare åt borgerliga statsråd. Dessa socialdemokrater har ofta den obestridliga fördelen att de kan mycket, som de eventuella nya statsråden inte kan.

YRKESPOLITIKER

Vår riksdag har ett icke obetydligt antal arbetarrepresentanter, som visserligen nödgats släppa kontakten med sitt yrke och blivit helt beroende av politiska inkomstkällor men som genom kunnighet, duglighet och samvetsgrant arbete gjort sig förtjänta att räknas till det slags "yrkespolitiker", som en demokratisk stat kan skatta sig lycklig att äga. Andra representanter med teoretisk skolning, för vilka politiken också är den enda eller huvudsakliga uppgiften, tillföra partiet den nödvändiga formella kapaciteten och teoretiska sakkunskapen. Man får icke underskatta den betydelse för det socialdemokratiska partiets maktutvidgning på olika områden, som tillgången till denna på politiska uppgifter helt inriktade stab av partimedlemmar utgör. Det går inte i längden att mot densamma ställa blott politiska amatörer, huru dugande de än äro på sina speciella yrkesområden.

Fil. dr. Ivar Anderson i Svensk Tidskrift 1928